

Cauza C-462/05

Comisia Comunităților Europene

împotriva

Republicii Portugheze

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru – Admisibilitate – Lucru judecat – A șasea directivă TVA – Articolul 4 alineatul (5) primul paragraf, articolul 12 alineatul (3) litera (a) și articolul 28 alineatul (2) litera (e)”

Sumarul hotărârii

1. *Procedură – Autoritate de lucru judecat – Domeniu de aplicare – Inadmisibilitatea unei a doua acțiuni – Condiții – Identitate de obiect*
2. *Dispoziții fiscale – Armonizarea legislațiilor – Impozite pe cifra de afaceri – Sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată – Posibilitate a statelor membre de a aplica cu titlu tranzitoriu o cotă redusă*

(Directiva 77/388 a Consiliului, art. 12 și 28)

1. În cadrul unei acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, introdusă împotriva unui stat membru, acest stat nu poate opune în mod valabil autoritatea de lucru judecat întemeindu-se pe o hotărâre anterioară în cazul în care obiectul litigiului în discuție și cel al cauzei în care s-a pronunțat hotărârea anterioară sunt diferite, în special din cauza informațiilor furnizate Comisiei de statul membru menționat în cadrul litigiului respectiv.

(a se vedea punctul 27)

2. Nu își îndeplinește obligațiile care îi revin în temeiul articolelor 12 și 28 din A șasea directivă 77/388 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri un stat membru care menține în vigoare o cotă redusă de 5 % a taxei pe valoarea adăugată aplicabile taxelor de trecere pe cale rutieră, trecere exploatată de un terț independent, în condițiile în care statul menționat a aplicat acestor servicii cota standard a taxei între 1992 și 1994. Astfel, cota redusă care poate fi aplicată nu trebuie să fie mai mică de 12 % în temeiul articolului 28 alineatul (2) litera (e) din directiva menționată. În plus, un stat membru care s-a conformat, în ceea ce privește alte servicii decât cele prevăzute în anexa H la A șasea directivă, dispozițiilor armonizate ale acestei directive nu se poate exonera de propriile obligații întemeindu-se pe articolul 28 alineatul (2) litera (e) din directiva menționată, în măsura în care această dispoziție are în mod precis un obiectiv contrar, și anume adaptarea treptată a dispozițiilor naționale la cele cuprinse în A șasea directivă și, prin urmare, nu i se poate autoriza să reintroducă o cotă redusă în ceea ce privește respectivele servicii.

(a se vedea punctele 49, 55, 56 și 59 și dispozitivul)

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

12 iunie 2008(1)

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru – Admisibilitate – Lucru judecat – Așeza directivă TVA – Articolul 4 alineatul (5) primul paragraf, articolul 12 alineatul (3) litera (a) și articolul 28 alineatul (2) litera (e)”

În cauza C-462/05,

având ca obiect o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor formulată în temeiul articolului 226 CE, introdusă la 22 decembrie 2005,

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de domnul R. Lyal și de doamna M. Afonso, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

reclamantă,

împotriva

Republicii Portugheze, reprezentată de domnii L. Fernandes, Â. Seiça Neves și R. Laires, în calitate de agenți,

pârâtă,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte de cameră, doamna R. Silva de Lapuerta (raportor), domnii E. Juhász, J. Malenovský și T. von Danwitz, judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,

grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 13 martie 2008,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea introductivă, Comisia Comunităților Europene solicită Curții să constate că, prin menținerea în vigoare a dispozițiilor legislative potrivit căroră pentru taxele de trecere pe cale

rutier? a fluviului Tejo la Lisabona este aplicabil? o cot? redus? de 5 % a taxei pe valoarea ad?ugat? (denumit? în continuare „TVA”) Republica Portughez? nu ?i?a îndeplinit obliga?iile care îi revin în temeiul articolelor 12 ?i 28 din A ?asea directiv? 77/388/CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legisla?iilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea ad?ugat?: baza unitar? de evaluare (JO L 145, p. 1), astfel cum a fost modificat? prin Directiva 2001/4/CE a Consiliului din 19 ianuarie 2001 (JO L 22, p. 17, denumit? în continuare „A ?asea directiv?”).

Cadrul juridic

A ?asea directiv?

2 Al nou?sprezecelea considerent al celei de a ?asea directive prevede:

„Întrucât este vital s? se prevad? o perioad? de tranzi?ie pentru a permite adaptarea treptat? a legisla?iilor na?ionale din anumite domenii”. [traducere neoficial?]

3 Potrivit articolului 2 punctul 1 din A ?asea directiv?, sunt supuse TVA?ului „livr?rile de bunuri ?i prest?rile de servicii efectuate cu titlu oneros pe teritoriul ??rii de c?tre o persoan? impozabil? care ac?ioneaz? ca atare”. [traducere neoficial?]

4 Potrivit articolului 4 alineatele (1) ?i (5) din A ?asea directiv?:

„(1) «Persoan? impozabil?» înseamn? orice persoan? care, în mod independent, desf??oar? în orice loc orice activitate economic? men?ionat? la alineatul (2), indiferent de scopul sau rezultatele activit??ii respective.

[...]

(5) Statele, autorit??ile regionale ?i locale ?i alte organisme de drept public nu sunt considerate persoane impozabile pentru activit??ile sau opera?iunile în care se angajeaz? ca autorit??i publice, chiar ?i atunci când colecteaz? taxe, redeven?e, contribu?ii sau pl??i în leg?tur? cu activit??ile sau opera?iunile respective.

Cu toate acestea, atunci când se angajeaz? în asemenea activit??i sau opera?iuni, ele sunt considerate persoane impozabile pentru activit??ile sau opera?iunile respective în m?sura în care calitatea lor de persoane neimpozabile determin? denatur?ri semnificative ale concuren?ei.

În orice caz, aceste organisme sunt considerate persoane impozabile în ceea ce prive?te activit??ile cuprinse în anexa D, cu condi?ia ca aceste activit??i s? nu fie efectuate la o scar? neglijabil?.

[...]” [traducere neoficial?]

5 În ceea ce prive?te cotele TVA, articolul 12 alineatul (3) litera (a) primul-al treilea paragraf din A ?asea directiv? prevede:

„Cota standard a taxei pe valoarea ad?ugat? este fixat? de fiecare stat membru ca procent din baza de impozitare ?i este aceea?i pentru livrarea de bunuri ?i pentru prestarea de servicii. De la 1 ianuarie 2001 pân? la 31 decembrie 2005, acest procent nu poate fi mai mic de 15 %.

La propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European și a Comitetului Economic și Social, Consiliul decide în unanimitate cu privire la nivelul cotei standard aplicate după 31 decembrie 2005.

De asemenea, statele membre pot aplica fie una, fie două cote reduse. Aceste cote reduse se fixează ca procent din baza de impozitare, care nu poate fi mai mic de 5 % și se aplică numai livrărilor de bunuri sau prestațiilor de servicii din categoriile prevăzute în anexa H.” [traducere neoficială]

6 Serviciile care constau în punerea la dispoziția utilizatorilor a unei infrastructuri rutiere în schimbul unei taxe nu sunt incluse nici în lista din anexa D la Așasea directivă, nici în cea din anexa H la aceeași directivă.

7 Articolul 28 alineatul (2) din Așasea directivă are următorul cuprins:

„Fără să se aducă atingere prevederilor articolului 12 alineatul (3), următoarele prevederi se aplică în perioada de tranziție menționată în articolul 28 I.

[...]

(d) Statele membre care, la 1 ianuarie 1991, aplicau o cotă redusă serviciilor de restaurant, îmbrăcăminte și încălțăminte pentru copii sau locuințelor pot continua să aplice această cotă livrării de asemenea bunuri sau prestații de asemenea servicii.

(e) Statele membre care, la 1 ianuarie 1991, aplicau o cotă redusă livrării de bunuri sau prestații de servicii altele decât cele prevăzute în anexa H pot aplica respectiva cotă redusă sau una dintre cele două cote reduse prevăzute la articolul 12 alineatul (3) livrării de bunuri sau prestații de servicii în cauză, cu condiția ca respectiva cotă să nu fie mai mică de 12 %.” [traducere neoficială]

Dreptul național

8 Codul portughez privind taxa pe valoarea adăugată (denumit în continuare „CIVA”) prevede, la articolul 18 alineatul 1 litera a), că importurile, livrările de bunuri și prestațiile de servicii cuprinse în lista I anexată la CIVA sunt supuse unei cote reduse de TVA, care este de 5 %. Punctul 2.19 din respectiva listă menționează: „[t]axele de trecere pe cale rutieră a fluviului Tejo la Lisabona”.

9 Evoluția reglementării portugheze referitoare la cota de TVA aplicabilă acestor tipuri de taxe a fost următoarea:

- la 1 ianuarie 1991 era în vigoare o cotă redusă de 8 %, identică cu cea aplicabilă taxelor de autostrăzi;
- începând cu 24 martie 1992 și până la 31 decembrie 1994, a fost aplicată cota standard de TVA, în temeiul Legii nr. 2/92 din 9 martie 1992;
- de la 1 ianuarie 1995, taxelor de trecere pe cale rutieră a fluviului Tejo la Lisabona li s-a aplicat o cotă redusă de TVA de 5 %, în temeiul Legii nr. 39-B/94 din 27 decembrie 1994, celorlalte taxe de trecere fiindu-le aplicată cota standard.

Situația de fapt și procedura precontencioasă

Istoricul prezentei cauze

10 Aplicarea de către Republica Portugheză a unei cote de TVA de 5 % pentru taxele de trecere pe cale rutieră a fluviului Tejo la Lisabona a constituit obiectul unei prime proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor inițiate de Comisie în cursul lunii aprilie a anului 1996. Această procedură a condus la pronunțarea Hotărârii din 8 martie 2001, Comisia/Portugalia (C-276/98, Rec., p. I-1699).

11 Cauza în care s-a pronunțat hotărârea menționată privea nu numai serviciile legate de trecerea fluviului Tejo pe poduri cu taxă, ci și operațiuni cu privire la anumite bunuri. Comisia susținea că, prin aplicarea pentru aceste servicii și operațiuni a unei cote de TVA de 5 %, Republica Portugheză nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 12 și al articolului 28 alineatul (2) din A șasea directivă.

12 În Hotărârea Comisia/Portugalia, citată anterior, Curtea a admis acțiunea Comisiei în măsura în care privea bunurile, dar a respins-o în ceea ce privea taxele de trecere. Respectiva hotărâre este motivată în modul următor:

„22 Comisia impută Republicii Portugeze că a încălcat articolul 12 alineatul (3) și articolul 28 alineatul (2) din A șasea directivă prin aplicarea asupra taxelor percepute pentru trecerea podului cu taxă peste fluviul Tejo la Lisabona a unei cote reduse de TVA de 5 % în locul cotei standard, care în Portugalia era de 17 %.

23 Or, trebuie să se constate că în speță Comisia nu a prezentat Curții elemente care să îi permită acesteia să stabilească existența pretenției neîndepliniri a obligațiilor. Astfel, trebuie să se sublinieze că nu s-a stabilit că prestarea serviciului în cauză era supus TVA-ului.

24 În această privință, trebuie să se amintească faptul că, în temeiul articolului 2 punctul 1 din A șasea directivă, nu sunt supuse TVA-ului decât prestările de servicii efectuate de către o persoană impozabilă care acționează ca atare.

25 Potrivit articolului 4 alineatul (5) din aceeași directivă, organismele de drept public nu sunt considerate persoane impozabile pentru activitățile sau operațiunile în care se angajează ca autorități publice, chiar și atunci când acționează cu titlu oneros. Așadar, precum a amintit Curtea în repetate rânduri, analiza acestui text, în lumina obiectivelor respectivei directive, scoate în evidență faptul că trebuie îndeplinite în mod cumulativ două condiții pentru a se aplica regula privind calitatea de persoane neimpozabile, și anume exercitarea activităților de către un organism public și exercitarea de activități în care se angajează ca autorități publice (a se vedea în special Hotărârea din 12 septembrie 2000, Comisia/Grecia, C-260/98 [Rec., p. I-6537], punctul 34, Hotărârea Comisia/Franța, C-276/97 [Rec., p. I-6251], punctul 39, Hotărârea Comisia/Irlanda, C-358/97 [Rec., p. I-6301], punctul 37, Hotărârea Comisia/Regatul Unit, C-359/97 [Rec., p. I-6355], punctul 49, și Hotărârea Comisia/Regatul de Jos, C-408/97 [Rec., p. I-6417], punctul 34 [...]).

26 Or, Comisia nu a contestat faptul că, astfel cum a precizat guvernul portughez în timpul procedurii, cel care pune la dispoziția utilizatorilor podul cu taxă peste fluviul Tejo la Lisabona este un organism de drept public care acționează ca autoritate publică.

27 Așadar, trebuie să se constate că întrucât în speță sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 4 alineatul (5) primul paragraf din A șasea directivă, prestările de servicii furnizate de organismul de drept public nu sunt impozabile. În acest cadru, Comisia pretinde în mod eronat că această dispoziție oferă numai o posibilitate de a deroga de la principiul general prevăzut la

articolul 2 punctul 1 din A ?asea directiv?. Astfel, rezult? în mod clar din textul articolului 4 alineatul (5) din A ?asea directiv? c? statele membre nu au dreptul s? considere organismele de drept public ca persoane impozabile pentru o activitate în care se angajeaz? ca autoritate public? ce nu este cuprins?, astfel cum este cazul în spe??, în anexa D la A ?asea directiv? ?i care nu îndepline?te condi?iile prev?zute la articolul 4 alineatul (5) al doilea paragraf. În consecin??, statele membre nu pot, în temeiul articolului 2 punctul 1 din A ?asea directiv?, s? impoziteze opera?iunile efectuate de organismele respective (a se vedea în acest sens Hot?rârea din 17 octombrie 1989, Comune di Carpaneto Piacentino ?i al?ii, 231/87 ?i 129/88, Rec., p. 3233, punctul 33).

28 Bineîn?eles, în cazul în care scutirea activit??ii în cauz? de la plata TVA?ului ar da na?tere unor denatur?ri semnificative ale concuren?ei în sensul articolului 4 alineatul (5) al doilea paragraf din A ?asea directiv?, punerea la dispozi?ie a podului respectiv în schimbul pl??ii unei taxe de trecere ar fi imposibil? în temeiul aceleia?i dispozi?ii. Totu?i, trebuie s? se constate c?, în niciun moment din cursul procedurii precontencioase, Comisia nu a invocat existen?a unor astfel de denatur?ri.

29 A?adar, prin introducerea sau prin men?inerea în vigoare a cotei reduse de TVA asupra taxelor achitate pentru trecerea podului peste fluviul Tejo, Republica Portughez?, spre deosebire de ceea ce îi imput? Comisia, nu a înc?lcat articolul 12 alineatul (3) ?i articolul 28 alineatul (2) din A ?asea directiv?. În cadrul prezentei ac?iuni, nu este necesar s? se r?spund? la întrebarea dac? respectivul stat membru nu a respectat alte dispozi?ii din aceea?i directiv?. Astfel, în cursul procedurii precontencioase, niciun motiv întemeiat pe înc?lcarea unor dispozi?ii diferite de cele ale articolului 12 alineatul (3) ?i ale articolului 28 alineatul (2) din A ?asea directiv? nu a fost invocat de c?tre Comisie, astfel încât o asemenea înc?lcare nu constituie obiectul litigiului.

30 Prin urmare, ac?iunea Comisiei trebuie respins? în m?sura în care prive?te taxele de trecere a podului peste fluviul Tejo la Lisabona.”

Faza precontencioas? privind prezenta procedur? de constatare a neîndeplinirii obliga?iilor

13 Dup? pronun?area Hot?rârii Comisia/Portugalia, citat? anterior, Comisia a decis ini?ierea unei noi proceduri de constatare a neîndeplinirii obliga?iilor. Scrisoarea de punere în întârziere din 19 decembrie 2003 men?iona dou? motive împotriva Republicii Portugheze:

- în principal, neîndeplinirea obliga?iilor imputat? rezulta din eventuala incompatibilitate a CIVA cu articolul 4 alineatul (5) din A ?asea directiv?, dat fiind c? serviciile în cauz?, deoarece erau prestate de o entitate nesupus? TVA, nu ar fi trebuit s? fie supuse acestei taxe;
- în subsidiar, în ipoteza în care autorit??ile portugheze ar considera serviciile în cauz? ca fiind impozabile, respectiva neîndeplinire a obliga?iilor ar consta în eventuala incompatibilitate a CIVA cu articolele 12 ?i 28 din aceea?i directiv?, dat fiind c? în spe?? ar trebui aplicat? cota standard de TVA, ?i nu cota redus?.

14 Având în vedere r?spunsul autorit??ilor portugheze la respectiva scrisoare de punere în întârziere, la 9 iulie 2004 Comisia a adresat un aviz motivat Republicii Portugheze, repetând argumentele sale principale, precum ?i pe cele subsidiare ?i a invitat?o s? adopte m?surile necesare pentru îndeplinirea obliga?iilor sale care rezult? din acest aviz în termen de dou? luni de la primirea acestuia. Întrucât acest stat membru nu a adoptat în termenul prev?zut m?surile de modificare a legisla?iei sale, Comisia a decis s? introduc? prezenta ac?iune în constatarea neîndeplinirii obliga?iilor.

15 În sus?inerea ac?iunii sale, Comisia nu invoc? decât al doilea dintre cele dou? motive

menționate la punctul 13 din prezenta hotărâre, și anume pe cel întemeiat pe faptul că taxelor de trecere pe cale rutieră a fluviului Tejo la Lisabona nu li se aplică cota standard de TVA, ci cota de 5 %.

Cu privire la acțiune

16 Prin act separat, Republica Portugheză a ridicat o excepție de inadmisibilitate în temeiul articolului 91 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții. Aceasta din urmă, prin decizia din 16 ianuarie 2007, a decis să unească această excepție cu fondul cauzei și să o examineze în același timp cu acesta.

Cu privire la excepția de inadmisibilitate

Argumentele părților

17 Republica Portugheză ridică o excepție de inadmisibilitate întemeiată pe eventuala autoritate de lucru judecat. În opinia acesteia, în Hotărârea Comisia/Portugalia, citată anterior, Curtea a avut ocazia să se pronunțe cu privire la aceeași întrebare ca și cea adresată în prezenta acțiune. Întrucât nici împrejurările de fapt, nici dreptul intern sau comunitar aplicabil nu s-au modificat, constatarea efectuată de către Curte la punctul 29 din hotărârea menționată, referitoare la lipsa încălcării articolului 12 alineatul (3) și a articolului 28 alineatul (2) din Așasea directivă, ar avea putere de lucru judecat și ar trebui să conducă la inadmisibilitatea acțiunii.

18 Respectivul stat membru subliniază că, deși scrisoarea de punere în întârziere sau avizul motivat aferente prezentei proceduri privește alte neîndepliniri, de către legislația portugheză, ale obligațiilor rezultate din Așasea directivă, în special încălcarea articolului 4 alineatul (5) din această directivă, obiectul acțiunii este în final circumscris articolelor 12 și 28 din aceeași directivă, care au fost deja invocate în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Comisia/Portugalia, citată anterior.

19 Comisia contestă inadmisibilitatea opusă acțiunii sale de Republica Portugheză.

20 Pe de o parte, aceasta consideră că autoritatea de lucru judecat nu privește decât elementele de fapt și de drept soluționate efectiv sau în mod necesar în Hotărârea Comisia/Portugalia, citată anterior, fără a se putea deduce din conținutul punctelor 23-28 din aceasta o constatare a compatibilității legislației portugheze cu articolele 12 și 28 din Așasea directivă. În respectiva hotărâre, Curtea ar fi concluzionat numai că nu s-a dovedit de către Comisie caracterul privat al operatorului serviciilor în cauză.

21 Pe de altă parte, Comisia consideră că fiind evidentă existența unei modificări a împrejurărilor de fapt care au fost considerate ca dovedite în anul 2001, ceea ce ar împiedica Hotărârea Comisia/Portugalia, citată anterior, să dobândească autoritate de lucru judecat în raport cu o nouă procedură între aceleași părți și care are același obiect precum acțiunea în care s-a pronunțat hotărârea menționată.

22 În această privință, Comisia menționează caracterul ambiguu și vădit contradictoriu al diferitelor poziții adoptate în mod succesiv de autoritățile portugheze în ceea ce privește statutul juridic al entității înscrinate cu exploatarea podurilor cu taxă peste fluviul Tejo la Lisabona. Dacă, în timpul ședinței privind cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Comisia/Portugalia, citată anterior, respectivele autorități au susținut că operatorul are un caracter public, în schimb, în cursul fazei precontencioase a prezentei proceduri, acestea ar fi invocat caracterul de societate comercială de drept privat al acestui operator, precizând că aprecierea făcută de Curte în hotărârea menționată rezulta dintr-o neînțelegere cu privire la declarațiile scrise și orale ale

reprezentanților Republicii Portugheze.

Aprecierea Curții

23 Rezultă dintr-o jurisprudență consacrată că autoritatea de lucru judecat nu privește decât elementele de fapt și de drept care au fost efectiv sau în mod necesar soluționate prin decizia juridică în cauză (Hotărârea din 19 februarie 1991, Italia/Comisia, C-281/89, Rec., p. I-347, punctul 14, Ordonanța din 28 noiembrie 1996, Lenz/Comisia, C-277/95 P, Rec., p. I-6109, punctul 50, și Hotărârea din 15 octombrie 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P și C-252/99 P și C-254/99 P, Rec., p. I-8375, punctul 44).

24 În speță, dacă pretinsa neîndeplinire a obligațiilor este, cu siguranță, la fel ca în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Comisia/Portugalia, citată anterior, o încălcare a articolelor 12 și 28 din Așasea directivă, trebuie să se sublinieze totuși că, în cauza respectivă, Republica Portugheză nu făcuse nicio mențiune privind caracterul de concesionar al operatorului serviciilor în cauză nici în faza precontencioasă, nici în cursul procedurii scrise în fața Curții. Singura referire la natura juridică a operatorului a avut loc în timpul ședinței, în cursul creia reprezentantul statului membru respectiv a evocat numai caracterul de organism de drept public care acționează ca autoritate publică al operatorului respectiv (a se vedea în această privință Hotărârea Comisia/Portugalia, citată anterior, punctul 26).

25 Totuși, în cadrul procedurii precontencioase aferente prezentei cauze, Republica Portugheză a admis pentru prima dată că operatorul podurilor peste fluviul Tejo la Lisabona este Lusoponte – Concessionária para a travessia do Tejo SA (denumită în continuare „Lusoponte”), un consorțiu de întreprinderi care, ca urmare a unei cereri de ofertă internă, i s-a atribuit o concesiune care expiră la 24 martie 2030 și care acoperă conceperea proiectului, construcția, finanțarea, exploatarea și întreținerea actualului pod Vasco de Gama, precum și exploatarea și întreținerea podului existent deja, și anume podul 25 Aprilie.

26 Dintr-o jurisprudență constantă a Curții rezultă că, deși în cadrul unei proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în temeiul articolului 226 CE, revine Comisiei sarcina de a dovedi existența pretensei neîndepliniri a obligațiilor pe care o invocă, totuși statele membre sunt obligate, în temeiul articolului 10 CE, să faciliteze Comisiei îndeplinirea misiunii sale, care constă, potrivit articolului 211 CE, mai ales în a veghea la aplicarea dispozițiilor Tratatului CE și a dispozițiilor adoptate de instituții în temeiul acestuia. În situația verificării aplicării corecte în practică a dispozițiilor naționale destinate să asigure punerea în aplicare efectivă a unei directive, Comisia se bazează în mare măsură pe elementele furnizate de statul membru în cauză și, aadar, acesta din urmă nu ar putea invoca lipsa caracterului concret al elementelor de drept și de practică naționale înaintate de Comisie și, prin urmare, inadmisibilitatea acțiunii (a se vedea Hotărârea Comisia/Țările de Jos, citată anterior, punctele 15-17 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 25 octombrie 2007, Comisia/Irlanda, C-248/05, nepublicată încă în Repertoriu, punctele 67 și 68, precum și jurisprudența citată).

27 Trebuie să se constate că noua informație a Republicii Portugheze privind natura juridică a operatorului serviciilor în cauză constituie o schimbare fundamentală a premisei factuale în lumina creia, în Hotărârea Comisia/Portugalia, citată anterior, Curtea a concluzionat în sensul aplicabilității articolului 4 alineatul (5) din Așasea directivă și în sensul respingerii ulterioare a motivului întemeiat pe o neîndeplinire a obligațiilor prevăzute la articolele 12 și 28 din aceasta în ceea ce privește taxele de trecere pe cale rutieră a fluviului Tejo la Lisabona. În aceste condiții, Republica Portugheză nu poate opune în mod valabil autoritatea de lucru judecat dat fiind că obiectul prezentului litigiu și cel al cauzei în care s-a pronunțat Hotărârea Comisia/Portugalia, citată anterior, sunt diferite, în special din cauza informațiilor furnizate de acest stat membru

Comisiei în cadrul prezentului litigiu.

28 Rezultă că excepția de inadmisibilitate invocată de Republica Portugheză împotriva acțiunii Comisiei trebuie respinsă ca neîntemeiată.

Cu privire la fond

29 Cu titlu introductiv, trebuie să se sublinieze că o eventuală neîndeplinire a obligațiilor întemeiată pe o aplicare eronată a acestor cote exigibile în temeiul articolelor 12 și 28 din A șasea directivă presupune fie inaplicabilitatea în speță a articolului 4 alineatul (5) primul paragraf din A șasea directivă, fie, dacă este cazul, aplicabilitatea acestei dispoziții în coroborare cu al doilea paragraf al aceluiași alineat.

30 Astfel, dacă ar fi aplicabil articolul 4 alineatul (5) primul paragraf din A șasea directivă, livrările de bunuri și prestările de servicii efectuate cu titlu oneros pe teritoriul țării nu ar putea fi impozitate în măsura în care ar fi efectuate de o entitate nesupusă TVA. Numai în cazul în care calitatea de persoane neimpozabile prevăzută la primul paragraf ar determina denaturări semnificative ale concurenței, al doilea paragraf al aceluiași alineat (5) ar impune ca serviciile în cauză să fie supuse TVA.

Cu privire la aplicabilitatea articolului 4 alineatul (5) primul și al doilea paragraf din A șasea directivă

– Argumentele părților privind primul paragraf menționat

31 Comisia susține că articolul 4 alineatul (5) primul paragraf din A șasea directivă nu este aplicabil în speță. Autoritățile portugheze ar fi confirmat, în răspunsurile pe care i le-au adresat în cursul fazei precontencioase, caracterul de operator de drept privat, concesionar al unei lucrări publice, al societății Lusoponte, care este înscrinată cu exploatarea podurilor peste fluviul Tejo la Lisabona și cu perceperea taxelor de trecere a acestor poduri începând cu 1 ianuarie 1996 în ceea ce privește podul 25 Aprilie și începând cu 29 martie 1998 în ceea ce privește podul Vasco de Gama. În consecință, prima dintre cele două condiții cumulative impuse de jurisprudența Curții pentru aplicabilitatea dispoziției menționate, și anume caracterul de organism public al operatorului, nu ar fi îndeplinit.

32 Republica Portugheză este de acord că operatorul podurilor cu taxe menționate este un consorțiu constituit din întreprinderi portugheze, o întreprindere engleză și o întreprindere franceză. Totuși, acest consorțiu ar fi un organism de drept public, dat fiind obiectul și scopul exploatarea care îi este încredințată, faptul că este dotat cu prerogative de autoritate publică și că este supus dreptului administrativ.

33 Republica Portugheză consideră că jurisprudența Curții referitoare la articolul 4 alineatul (5) primul paragraf din A șasea directivă nu permite să se cunoască dacă scutirea de la plata TVA a entităților pe care le vizează această dispoziție privește numai „organismele publice”, și anume cele care constituie entități organice integrate în administrație, sau dacă, dimpotrivă, „organismele de drept public” se încadrează de asemenea în prevederile unei astfel de dispoziții. Acest stat membru concluzionează că atât textul dispoziției respective, cât și principiul neutralității TVA-ului impun includerea în regimul de neimpozitare a „organismelor de drept public” precum societatea Lusoponte.

– Aprecierea Curții

34 Trebuie să se sublinieze de la bun început că deja Curtea s-a pronunțat în sensul că

punerea la dispoziție a unei infrastructuri rutiere în schimbul plății unei taxe constituie o prestare de servicii efectuată cu titlu oneros în sensul articolului 2 punctul 1 din Aseasa directivă (Hotărârea Comisia/Franța, citată anterior, punctul 36, Hotărârea din 12 septembrie 2000, Comisia/Irlanda, citată anterior, punctul 34, Hotărârea Comisia/Regatul Unit, citată anterior, punctul 46, Hotărârea Comisia/Țările de Jos, citată anterior, punctul 30, Hotărârea Comisia/Grecia, citată anterior, punctul 31, precum și Hotărârea din 18 ianuarie 2001, Comisia/Spania, C-83/99, Rec., p. I-445, punctul 11).

35 De asemenea, astfel cum a subliniat Curtea în repetate rânduri, analiza articolului 4 alineatul (5) primul paragraf din Aseasa directivă în lumina obiectivelor acesteia din urmă scoate în evidență faptul că trebuie îndeplinite în mod cumulativ două condiții pentru a se aplica regula privind calitatea de persoane neimpozabile, și anume exercitarea activităților de către un organism de drept public și exercitarea de activități în care se angajează ca autoritate publică (Hotărârea din 26 martie 1987, Comisia/Țările de Jos, 235/85, Rec., p. 1471, punctul 21, Hotărârea Comune di Carpaneto Piacentino și alții, citată anterior, punctul 12, și Hotărârea din 25 iulie 1991, Ayuntamiento de Sevilla, C-202/90, Rec., p. I-4247, punctul 18. A se vedea de asemenea Hotărârea Comisia/Franța, citată anterior, punctul 39, Hotărârea din 12 septembrie 2000, Comisia/Irlanda, citată anterior, punctul 37, Hotărârea Comisia/Regatul Unit, citată anterior, punctul 49, Hotărârea din 12 septembrie 2000, Comisia/Țările de Jos, citată anterior, punctul 34, Hotărârea Comisia/Grecia, citată anterior, punctul 34, Hotărârea Comisia/Spania, citată anterior, punctul 11, și Hotărârea din 13 decembrie 2007, Götz, C-408/06, Rep., p. I-11295, punctul 41).

36 În prezentul litigiu, Republica Portugheză dezvoltă o argumentare detaliată pentru a susține faptul că societatea Lusoponte este un organism de drept public, o astfel de argumentare fiind totuși lipsită de vreo analiză a structurii, corporative sau instituționale, a acestei entități. Numai obiectul sau scopul activității acesteia ar permite calificarea acesteia ca organism de drept public. Dependența directă sau indirectă a acestei entități în raport cu administrația publică sau chiar integrarea sa în aceasta din urmă nu ar juca niciun rol în această privință.

37 Teza Republicii Portugheze nu ar putea fi admisă.

38 În ceea ce privește prima condiție prevăzută la articolul 4 alineatul (5) primul paragraf din Aseasa directivă, și anume cea referitoare la caracterul de organism de drept public al operatorului, Curtea s-a pronunțat în sensul că o activitate exercitată de către un particular nu este scutită de TVA numai datorită faptului că rezidă în îndeplinirea de acte privind prerogative de autoritate publică (Hotărârile citate anterior din 26 martie 1987, Comisia/Țările de Jos, punctul 21, și Ayuntamiento de Sevilla, punctul 19).

39 Astfel, atunci când o activitate care constă în îndeplinirea de acte privind prerogative de autoritate publică este încredințată unui terț independent sau este exercitată de entități neintegrate în organizarea administrației publice, sub forma unei activități economice independente, excluderea prevăzută la articolul 4 alineatul (5) primul paragraf din Aseasa directivă nu este aplicabilă (a se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior din 26 martie 1987, Comisia/Țările de Jos, punctul 22, și Ayuntamiento de Sevilla, punctul 20).

40 În speță este necontestat faptul că societatea Lusoponte este un terț care nu este integrat în administrația publică și nu are nicio relație de dependență cu aceasta. Mai precis, astfel cum s-a menționat la punctul 25 din prezenta hotărâre, este vorba despre un consorțiu constituit sub forma unei societăți anonime de întreprinderi portugheze, precum și de o întreprindere franceză și de o întreprindere din Regatul Unit, acest consorțiu devenind titular al unei concesiuni acordate de administrația portugheză ca urmare a unei cereri de ofertă.

41 În aceste condiții, trebuie să se constate faptul că societatea Lusoponte nu ar putea fi

considerat? ca un „organism de drept public” în sensul articolului 4 alineatul (5) primul paragraf din A ?asea directiv?. Prin urmare, această dispozi?ie nu este aplicabil? prezentului litigiu.

42 Articolul 4 alineatul (5) primul paragraf din A ?asea directiv? nefiind aplicabil în spe??, aceea?i este situa?ia pentru al doilea paragraf al alineatului (5), în m?sura în care această dispozi?ie nu se aplic? decât entit?ilor prev?zute la primul paragraf.

Cu privire la neîndeplinirea obliga?iilor prev?zute la articolul 12 alineatul (3) litera (a) ?i la articolul 28 alineatul (2) litera (e) din A ?asea directiv?

– Argumentele p?r?ilor

43 Comisia apreciaz? c? legisla?ia portughez? nu respect? articolul 12 alineatul (3) litera (a) din A ?asea directiv? în m?sura în care, serviciile în cauz? nefiind incluse printre cele enumerate în anexa H la această directiv?, nu este aplicabil? cota redus? de TVA.

44 În ceea ce prive?te articolul 28 alineatul (2) litera (e) din directiva respectiv?, Comisia consider? c? această dispozi?ie nu autorizeaz? nici aplicarea cotei reduse prev?zute de CIVA. Chiar dac? o cot? redus? era aplicat? la data de 1 ianuarie 1991, din moment ce serviciile în cauz? au fost impozitate la cota standard, cu alte cuvinte, în spe??, de la 24 martie 1992 pân? la 31 decembrie 1994, nu ar putea fi reintrodus? o cot? redus?. Această abordare ?i?ar g?si temeiul în obiectivul de cre?tere a apropierii între nivelurile cotelor TVA, astfel cum este acesta precizat în al doilea considerent al Directivei 92/77/CEE a Consiliului din 19 octombrie 1992 de completare a sistemului comun al taxei pe valoarea ad?ugat? ?i de modificare a Directivei 77/388/CEE (JO L 316, p. 1), precum ?i în natura derogatorie ?i tranzitorie a respectivei dispozi?ii, care ar impune o interpretare strict? a acesteia.

45 În orice caz, de?i Curtea nu ar fi în m?sur? s? achieseze la o astfel de interpretare strict?, Comisia subliniaz? c? ar trebui s? se constate c? legisla?ia portughez?, prev?zând o cot? mai mic? de 12 % pentru taxele de trecere pe cale rutier? a fluviului Tejo la Lisabona, nu respect? articolul 28 alineatul (2) litera (e) din A ?asea directiv?.

46 Republica Portughez? invoc? faptul c? respectiva cot? aplicat? în spe?? este întemeiat? pe articolul 28 alineatul (2) litera (e) din directiva men?ionat?, dat fiind c?, spre deosebire de ceea ce se prevede la acela?i alineat, la litera (d), singura condi?ie explicit prev?zut? în prima dintre aceste dou? dispozi?ii este cea potrivit c?reia o cot? redus? trebuie s? fi fost aplicat? serviciilor în cauz? la 1 ianuarie 1991.

47 Republica Portughez? concluzioneaz? c?, în hot?rârea pe care o va pronun?a, Curtea nu ar putea s? fac? mai mult decât s? constate o eventual? inaplicabilitate a cotei de 5 %, stabilind o cot? care ar trebui s? fie aplicat? în locul celei prev?zute de CIVA. În orice caz, în opinia acestui stat membru, în cazul în care Curtea ar constata existen?a unei neîndepliniri a obliga?iilor prev?zute la articolele 12 ?i 28 din A ?asea directiv?, ar continua s? existe motive pentru aplicarea unei cote intermediare de 12 % în locul cotei standard de 21 %.

– Aprecierea Cur?ii

48 Aplicarea regimului tranzitoriu, astfel cum este acesta prev?zut la articolul 28 alineatul (2) litera (e) din A ?asea directiv?, se love?te, în spe??, de un dublu obstacol juridic.

49 Pe de o parte, rezult? din formularea respectivei dispozi?ii c? această cot? redus? care poate fi aplicat? nu trebuie s? fie mai mic? de 12 %. În spe??, de?i nu se contest? c? Republica Portughez? aplica la 1 ianuarie 1991 o cot? redus? taxelor de trecere pe cale rutier? a fluviului

Tejo la Lisabona, nu este mai pu?in adev?rat c? aceast? cot?, de la acea dat? ?i pân? în prezent, a fost întotdeauna mai mic? de 12 %.

50 Pe de alt? parte, astfel cum a subliniat Comisia, întrucât cota standard de TVA a fost aplicat? serviciilor în cauz? între 24 martie 1992 ?i 31 decembrie 1994, Republica Portughez? nu avea dreptul s? reintroduc? o cot? redus?.

51 Astfel, trebuie s? se aminteasc? faptul c? regimul comunitar de TVA este rezultatul unei armoniz?ri progresive a legisla?iilor na?ionale în cadrul articolelor 93 CE ?i 94 CE. Precum a constatat Curtea în repetate rânduri, aceast? armonizare, astfel cum a fost realizat? prin directive succesive ?i, în special prin A ?asea directiv?, nu este înc? decât o armonizare par?ial? (Hot?rârea din 5 decembrie 1989, ORO Amsterdam Beheer ?i Concerto, C?165/88, Rec., p. I?4081, punctul 21, ?i Hot?rârea din 7 decembrie 2006, Eurodental, C?240/05, Rec., p. I?11479, punctul 50).

52 Astfel, aceast? armonizare prev?zut? nu este înc? realizat? în m?sura în care A ?asea directiv?, în temeiul articolului 28, a permis statelor membre s? men?in? sau s? adopte anumite dispozi?ii care, f?r? respectiva autorizare, ar fi incompatibile cu aceast? directiv? (a se vedea în acest sens Hot?rârea din 13 iulie 2000, Idéal tourisme, C?36/99, Rec., p. I?6049, punctul 38, ?i Hot?rârea Eurodental, citat? anterior, punctul 51).

53 Totu?i, astfel cum reiese din denumirea titlului XVI din A ?asea directiv? ?i din al nou?sprezecelea considerent al acesteia, articolul 28 men?ionat are ca obiectiv s? permit?, în cursul unei perioade de tranzi?ie, adaptarea treptat? a legisla?iilor na?ionale din anumite domenii.

54 Fiind vorba astfel despre un regim derogatoriu ?i tranzitoriu, articolul 28 din A ?asea directiv? trebuie s? fac? obiectul unei interpret?ri stricte (a se vedea în acest sens Hot?rârea din 7 martie 2002, Comisia/Finlanda, C?169/00, Rec., p. I?2433, punctul 34, ?i Hot?rârea Eurodental, citat? anterior, punctul 54) ?i conforme obiectivului s?u.

55 În spe??, din moment ce nu se contest? faptul c? în cursul perioadei cuprinse între 24 martie 1992 ?i 31 decembrie 1994 serviciilor în cauz? le?a fost aplicat? cota standard de TVA, Republicii Portugheze nu i se poate autoriza s? reintroduc? o cot? redus? în ceea ce prive?te respectivele servicii (a se vedea în acest sens Hot?rârea din 17 octombrie 1991, Comisia/Spania, C?35/90, Rec., p. I?5073, punctul 7, Hot?rârea din 27 octombrie 1992, Comisia/Germania, C?74/91, Rec., p. I?5437, punctul 15, Hot?rârea din 16 septembrie 1999, Comisia/Spania, C?414/97, Rec., p. I?5585, punctul 29, precum ?i Hot?rârea Eurodental, citat? anterior, punctul 55).

56 Astfel, întrucât, în ceea ce prive?te serviciile în cauz?, Republica Portughez? s?a conformat dispozi?iilor armonizate ale Celei de a ?asea directive, aceasta nu se poate exonera de propriile obliga?ii întemeindu?se pe articolul 28 alineatul (2) litera (e) din directiva men?ionat?, în m?sura în care aceast? dispozi?ie are în mod precis un obiectiv contrar, ?i anume adaptarea treptat? a dispozi?iilor na?ionale la cele cuprinse în A ?asea directiv?.

57 Diferen?a care, pretinde Republica Portughez?, exist? între textul articolului 28 alineatul (2) litera (e) din A ?asea directiv? ?i cel al aceluia?i alineat (2) litera (d), nu ar putea s? justifice o solu?ie diferit? de cea care rezult? din cele dou? puncte anterioare, dat fiind c? obiectivul de adaptare treptat? este comun acestor dispozi?ii tranzitorii.

58 Întrucât în prezenta speță nu sunt întrunite condițiile de aplicare a articolului 28 alineatul (2) litera (e) din A șasea directivă, rezultă că taxelor de trecere pe cale rutieră a fluviului Tejo la Lisabona ar fi trebuit să li se aplice cota standard de TVA.

59 Ținând seama de toate considerațiile care preced, trebuie să se constate că, prin menținerea în vigoare a unei cote reduse de 5 % a TVA-ului aplicabil taxelor de trecere pe cale rutieră a fluviului Tejo la Lisabona, Republica Portugheză nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolelor 12 și 28 din A șasea directivă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

60 Potrivit articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenție este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea Republicii Portugheze la plata cheltuielilor de judecată, iar Republica Portugheză a căzut în pretenție, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară și hotărâște:

1) **Prin menținerea în vigoare a unei cote reduse de 5 % a taxei pe valoarea adăugată aplicabile taxelor de trecere pe cale rutieră a fluviului Tejo la Lisabona, Republica Portugheză nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolelor 12 și 28 din A șasea directivă 77/388/CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată: baza unitară de evaluare, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2001/4/CE a Consiliului din 19 ianuarie 2001.**

2) **Obligă Republica Portugheză la plata cheltuielilor de judecată.**

Semnături

1 Limba de procedură: portugheza